

Utbildningsinspektion i rektorsområdet Moholm

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Moholm	Antal barn/elever/studerande
Grundskola	169
Förskoleverksamhet	54
Skolbarnsomsorg	48
Förskoleklass	14

Moholms skola är belägen centralt någon mil söder om Töreboda och omfattar förskoleklass och grundskola till och med årskurs 5. I skolbyggnaden finns även en förskola, medan fritidshemmet är inrymt i Mo gamla skola några hundra meter från skolan. Där finns också en grupp barn som går i förskoleklass och årskurs 1.

Vid tillfället för inspektion finns det en elev som är placerad i en särskild undervisnings grupp på den s.k. Resursskolan i Töreboda, samt en elev som är mottagen i träningsskolan. En särskoleelev är integrerad i grundskolan. Flertalet elever har lång skolväg och kommer med skolskjuts till skolan.

Skolans elever och pedagogiska personal arbetar i två arbetslag: förskoleklass – årskurs 2 och årskurs 3 - årskurs 5. Personalen träffas en gång i veckan, men arbetet sker mest i klasserna. Just nu finns två klasser i varje årskurs och rektorn menar att det inte finns någon stadiindelning. För att öka möjligheterna till samarbete för eleverna finns ett utvecklat faddersystem som kallas ”pelargrupperna”. I denna gruppering sker regelbundna aktiviteter. Skolan är den enda i kommunen som har en egen hemsida och det ges också regelbundet, med föräldrars medverkan, ut en skoltidning kallad ”Titten”.

Det finns en ambition att vara mycket ute i naturen och skolan har en egen skolskog. Just nu arbetar skolan med att försöka erövra ”Grön Flagg”.

Skolans huvudbyggnad är från 1960-talet och skolan är tillbyggd vid flera tillfällen, senast under 1990-talet. I anslutning till skolan finns ett kommunalt bibliotek. Tidigare hade skolan en lokal styrelse.

Kommunen befinner sig nu i ett skede där en utredning av lokaler är aktuell och elever och personal diskuterar förändringar som eventuellt kan komma att innebära att eleverna i årskurs 6 skall vara kvar på Moholms skola. I hela kommunen pågår nu ett projekt som syftar till att förbättra undervisningen i matematik.

Genomförandet av inspektionen i Rektorsområde Moholm

Skolverket sände den 1 december 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Moholms rektorsområde har bestått av undervisningsråden Agneta Kristensson och Susanna Åhgren. Besök i rektorsområdet Moholm ägde rum den 18 och den 19 mars samt den 25 mars år 2004. Den 18 februari 2004 inleddes inspektionen i kommunen med intervjuer och samtal med personal, ledningsgrupp bestående av rektorer och

förvaltningschef samt utbildningsnämndens presidium. Syftet var att presentera och informera om kommande inspektion samt att få en första bild av verksamheten. Under denna inledande dag deltog också personal och skolläda från rektorsområdet Moholm. Den 13 maj redovisade inspektörerna intryck och tendenser av inspektionen och diskuterade dessa tillsammans med elever, personal, rektorer, förvaltningschef och politiker.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Rektorsområde Moholm, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

Rektorn menar att det är viktigt att ständigt arbeta mycket med vi-känslan. Att alla barn på skolan är allas ansvar skapar en god skola. Det finns en strävan efter att försöka vara flera vuxna som arbetar tillsammans för att se mer och undvika att barn kränker varandra eller att vuxna kränker barn. Skolan har tidigare aktivt arbetat med materialet "Gruppen som grogrund".

Att ha traditioner och tydliga rutiner ger en ryggrad och stadga i verksamheten, anser rektorn. Vid skolan finns bara några få elever med annan bakgrund än svensk. Rektorn menar att skolan skulle berikas om fler elever med utländsk bakgrund fanns där samt att dessa elever enkelt skulle kunna lära sig svenska vid Moholms skola.

I skolans arbetsplan för att förebygga mobbning finns en hel del konkreta åtgärder som beskriver hur skolan på olika sätt arbetar för att skapa trygghet. Där

finns exempel på att arbeta med bland annat enkäter, gemensamma aktiviteter, drama och rollspel för att stärka barnens trygghet.

Skolan är trygg, anser eleverna och menar att de hjälper varandra samt att de känner att man får lov att vara annorlunda. Skulle det vara några problem säger eleverna till någon lärare och menar att de inte känner till att någon elev vid tiden för inspektionen blir mobbad. Eleverna är dock inte medvetna om att skolan har en handlingsplan för att förebygga mobbning. Förtroendet för personalen är stort bland eleverna. "Lärarna är lika snälla mot alla och blir arga när de skall bli arga", säger eleverna. Ibland kan dock eleverna också uppleva att de inte blir så väl bemötta av lärarna, men då menar de att de kan prata med rektorn.

Eleverna är bekymrade över att de inte riktigt vet och förstår hur besluten fattas på skolan och nämner som exempel att de kan hitta på lekar som uppfattas som farliga av lärarna och som lärarna sedan förbjuder. Vissa elever uttrycker också sin oro för att de ute på rasterna ibland möts av yngre elever som inte uppför sig väl.

Inspektörsteamet får en brokig bild av hur möjligheten till inflytande ser ut på skolan. Vissa elever menar att de har stor möjlighet att påverka och få inflytande, medan andra säger att det är läraren som alltid bestämmer. En lärare presenterar, enligt eleverna, tre alternativ och sedan röstar klassen om vad som skall utföras. Faller majoritetens röst på det ena alternativet, så innebär det att alla elever gör samma sak. Detta ifrågasätter eleverna och en elev uttrycker att det är svårt att förstå varför de måste göra något som de har gjort eller redan kan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att eleverna vid rektorsområdet Moholm har en trygg och god miljö. Elevernas inflytande och delaktighet i skolarbetets innehåll bör dock utvecklas.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Enligt skolans lokala arbetsplan betonas vikten av att skapa en atmosfär där lusten att lära behålls. Skolan har som mål att alla elever skall nå uppsatta mål.

Av rektorsområdets kvalitetsredovisning för år 2003 framgår att resultatet av Skolverkets nationella prov, visar att av 41 elever i årskurs 5 når:

- 36 av eleverna målen i svenska,
- 35 av eleverna målen i matematik och
- 33 av eleverna målen i engelska.

Som underlag använder sig skolan till viss del sig av Skolverkets diagnoser, men skolan har också en egen diagnosplan. I Töreboda kommun finns dessutom ett

beslut att använda "portfolio" som ett förhållningssätt till att bland annat dokumentera elevernas utveckling och lärande. Inspektörerna har noterat att detta sätt att dokumentera elevernas lärande används i större eller mindre utsträckning av olika lärare. Rektorn anser också att arbetet med "portfolio" inte riktigt följs upp på Centralskolan, dit eleverna fortsätter i årskurs 6.

Enligt rektorn känner inte de yngre eleverna till målen, men i årskurs 4 och 5 är de mer medvetna. Lärarna i årskurs 3 till och med 5 pratar ibland om kursplanerna sinsemellan och om hur elevernas inflytande kan öka. Att eleverna skall kunna välja arbetssätt är en väg, anser lärarna. De är däremot mer tveksamma till om elever kan ha inflytande över innehållet och vissa ställer sig undrande till om detta är något eleverna skulle kunna klara av. Lärarna för vid tillfället för intervjun en diskussion om vad elever skall kunna, men också vad eleverna är rustade för att klara av i fråga om inflytande.

Eleverna som inspektörsteamet möter känner inte till några mål i kurs- eller läroplan. Vissa elever berättar att de har stort inflytande över innehåll, arbetsformer, arbetssätt och läxor. Andra vittnar om att de inte vet vad de skall lära sig, men menar att lärarna vet, och att de också har kontroll över vad eleverna skall kunna och kan. I sina skoldagböcker skriver eleverna mål, men dessa tenderar snarare att bli uppgifter om läxor än en reflektion om hur målen skall kunna nås.

Rektorn menar att lärarna försöker diskutera vad de skall notera och bedöma av elevernas kunskapsutveckling, men att det finns oklarheter och att man inte alltid är överens. Diskussionen är tydlig, men det är svårt att komma till en gemensam hållning.

Vid tillfället för inspektionen ses exempel på arbeten där det finns ett klart mål med aktiviteten och där eleverna sedan skall visa upp resultatet för föräldrarna. Det finns också situationer där elever inte vet varför, eller till vilken nytta de alla just då sitter och tittar i samma textbok. Inspektörsteamet har också noterat att i enstaka fall fortfarande kan förekomma att lärare gör en relativ bedömning av elevernas kunskaper.

Såväl personal som elever vid Moholms skola anser att det finns en viss oro för att mottagande lärare vid Centralskolan inte är helt förtrogna med vad eleverna kan vid övergången till årskurs 6. Det finns en handlingsplan för övergången till årskurs 6. Lärarna medger dock att det i kommunen inte finns rutiner för att en lärare i de tidigare åren får information om elevers resultat när eleverna är i slutet av grundskoleskoltiden. Det är mer eller mindre en slump att man som lärare i de tidigare åren får veta hur det går för de elever man har lämnat.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att Moholms rektorsområde har en ambition att följa elevernas kunskapsutveckling mot målen, men att skolan bör arbeta för att ytterligare tydliggöra målen för eleverna. Dessutom bör insatser göras för att säkerställa bedömningen av elevernas kunskaper, så att en större likvärdighet nås.

I kommunen finns ett beslut om att alla verksamheter skall använda "portfolio" som ett förhållningssätt till att dokumentera utveckling och lärande. Inom rektorsområdet kan användningen av "portfolio" öka och användas av fler lärare

som ett redskap för att möjliggöra att såväl följa som bättre kommunicera och konkretisera elevernas utveckling och lärande.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

Vid rektorsområdet Moholm arbetar en skolsköterska som har mottagning under viss tid av veckan. Skolsköterskan är också en del av det kommunala resursteam som arbetar centralt.

Inflytande för föräldrar sker genom att regelbundna träffar hålls med föräldraföreningen. Gruppen består av två föräldrarepresentanter per klass och representanter från förskolans föräldrar. Frågor som kommer upp i föräldraföreningen diskuteras och i vissa fall leder dessa till att praktiska förändringar kommer till stånd.

Rektorsområdet har rutiner för att arbeta med såväl klassråd som elevråd. Rektorn vill gärna utveckla elevrådet och menar att det för närvarande är svårt att få ett demokratiskt fungerande elevråd. Många av frågorna som behandlas i elevrådet är av praktisk karaktär, menar rektorn. Som ett konkret exempel på att elevers önskemål har kunnat tillgodoses är att ett akvarium placerats i skolan.

Elevråd och klassråd är viktigt och skulle samlas oftare, anser eleverna. Eleverna menar att de för fram frågor på klass- och elevråd som de aldrig får svar på eller ser något resultat av. Just nu är frågan om nät till fotbollsmålen aktuell och det har den, enligt eleverna, varit i två år. Toaletterna på skolan är ofta utsatta för skadegörelse av vissa elever och där finns inget varmvatten eller tvål. Detta innebär att flera elever inte går på toaletten, utan väntar tills de kommer hem. Enbart de toaletterna som finns vid matsalen är, enligt eleverna, så fräscha att de går att använda.

Skolan har en handlingsplan mot mobbning, där det framgår att föräldrarna kontaktas i ett tidigt skede. Det finns ett mobbingteam som består av rektor, lärare och föräldrar. Detta team arbetar med att planera aktiviteter som temadagar. I enskilda fall kring att hantera elever arbetar enbart rektorn och lärarna. Det framgår inte om planen, daterad den 24 april 2001, utvärderas och revideras.

Lärarna som arbetar i årskurs 3 till och med årskurs 5 lyfter vikten av att känna eleverna och vara lyhörda för deras behov och menar att hela skoldagen är viktig och inte minst raster och uteleken. Eleverna betonar att de har tillgång till en bra och rolig utemiljö, där det alltid finns mycket att göra. Lite tråkigt tycker de dock att det är att hålla ordning på den del av en korridor som kallas "Lugna

gatan”, men eleverna inser också vikten av att ha det fint och önskar att alla elever på skolan gjorde det.

Det är olika på skolan hur eleverna upplever att det är att ha läxor. Några elever berättar att de själva har ansvar för hur läxor utformas, beslutas och utförs. Andra elever beskriver hur det i klassen finns grupper av elever som utarbetar läxor medan vissa elever också ger exempel på att det är läraren ensam som bestämmer vad som är läxa och när den skall vara genomförd.

Eleverna får möjlighet till fysisk aktivitet i stort sett varje dag. På olika sätt arbetar skolan för att uppnå de nationella hälsomålen. Genom att skolan uppmärksammar kost och livsstilsfrågor ökar elevernas kunskap i dessa frågor.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att rektorsområdet Moholm har rutiner för att ge elever tillfällen till ansvar och inflytande. Elevråd och klassråd vid skolan bör dock utvecklas till att eleverna även får möjlighet att diskutera innehållet i undervisningen. Elevernas olika uppfattning om läxornas roll och omfattning bör leda till en diskussion vid skolan. Planen mot mobbning och kränkande behandling bör dateras och innefatta rutiner för utvärdering och revidering.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

Moholms rektorsområde har rutiner för att upptäcka och identifiera elevers behov av särskilda stödåtgärder. Det börjar ofta med att lärarna upptäcker behovet och med olika pedagogiska lösningar försöker öka elevernas möjligheter att nå utveckling och kunskaper. Om detta inte fungerar gör rektorn en ansökan till enheten för Stöd- och resurs, föräldern är alltid med inför ansökan.

Den nära kopplingen till förskolan och kännedomen om barnens behov medför att det finns möjlighet att tidigt fånga upp elever i behov av särskilt stöd. Skolan har elever med talsvårigheter och lärarna samarbetar här med både specialpedagog och barnhabiliteringen för att finna goda undervisningsmetoder för att öka elevernas förmåga.

Påtagligt är att kommunens satsning på matematik har slagit igenom i Moholms rektorsområde och det märks i skolmiljön i form av dekorationer, anslag med problemställningar och på andra olika sätt.

Inspektörerna har inte kunnat röna ut när elever vid Moholms skola startar sin engelskundervisning. Det framstår för inspektörsteamet som om det mer eller mindre är upp till den enskilde läraren att besluta om när denna start skall äga rum.

I undervisningen i svenska sker språkstimulerande arbetssätt parallellt med kontrollerande tester, vilket lärarna snarare förklarar med att hänvisa till traditionen, än att det finns en medveten pedagogisk tanke och ett val.

Detta läsår är vissa årskurser aktivt engagerade i Tidningen i skolan, TIS, och de involverade lärarna menar att detta har gett upphov till intressanta metoddiskussioner dem emellan. Att våga låta eleverna finna information i andra källor än traditionella läroböcker ger lärarna positiva erfarenheter, men är också förknippade med en känsla av osäkerhet och oro för dem. Då inspektörerna pekar på att ett flertal elever under inspektionstillfället har arbetat med inaktuella läroböcker, svarar en del lärare att man är medveten om detta och använder de olika faktauppgifterna till att diskutera och reflektera tillsammans med eleverna.

I skolans lokala arbetsplan beskriver skolan sin ambition att anpassa och variera inlärningssituationerna så att lusten att lära bevaras. I olika situationer kan inspektörsteamet se denna ansats, men ser också exempel på ensidig undervisning där läraren är den aktive.

Vid Moholms skola finns en uttalad ambition att skapa små grupper bland de yngre barnen, samt att det specialpedagogiska arbetet skall prioriteras i de lägre årskurserna. För de elever som är i behov av särskilt stöd utarbetas åtgärdsprogram.

Av de åtgärdsprogram inspektörsteamet har tagit del av beskrivs elevernas svårigheter, men inte hur skolans arbete skall bygga på elevernas starka sidor. Det framgår inte alltid hur och när uppföljning av åtgärdsprogrammen skall ske och i vissa fall äger den rum först efter lång tid gått. I stället för att se och identifiera elevernas möjligheter finns snarare en tendens till att se, vad skolan kallar ”specialundervisning”, som ett mål.

Det finns en plan för samverkan med omvärlden och detta sker i form av att elever får tillfälle till att besöka arbetsplatser och andra institutioner samt göra studiebesök.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att rektorsområdet Moholm, med sin nära koppling till förskolan fångar och följer upp elevers behov. Det finns också rutiner som tyder på god förmåga att samarbeta med specialpedagoger och annan personal som verkar runt eleverna. Arbetet med att, efter samråd med elev och föräldrar, utforma åtgärdsprogram bör i högre grad fokusera på elevens styrkor och vara konkreta redskap i vardagen. Undervisningsformer och kunskapsbedömningarna kan ytterligare varieras för att öka elevaktiviteten och skapa meningsfulla sammanhang i lärandet.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

I rektorns ansvarsområde ingår förskola, fritidshem, grundskola samt verksamheten hos fem dagbarnvårdare. Förutom rektorn fungerar också i ledningen av rektorsområdet en biträdande rektor om en tjänst på 50 procent av en heltidstjänst och som även arbetar som förskollärare i förskolan. Dessutom finns ett administrativt stöd i form av en kanslist som arbetar motsvarande 40 procent av en heltidstjänst vid Moholms rektorsområde. På direkt fråga svarar rektorn att det är det pedagogiska arbetet som är prioriterat och att den avlastning som biträdande rektor står för innebär att det praktiska vardagliga arbetet på förskola och fritidshem i princip leds av denne. Biträdande rektor ger intryck av att kunna kombinera en ledande uppgift med att också delta i det vardagliga pedagogiska arbetet. Samarbetet verkar vara enkelt och fungerande mellan rektor och biträdande rektor och de har nära kontakt genom att de delar arbetsrum.

Rektor förefaller förtrogen med verksamheten och eleverna känner att de har nära kontakt med sin rektor. Denna syns och finns ofta med i verksamheten och eleverna känner att rektor är lätt att nå. Även föräldrarna berättar att det är lätt och enkelt att nå och kommunicera med rektor. Vid Moholms skola finns också en uttalad ambition om att informera om verksamheten. Detta sker såväl i form av en egen hemsida som även att skolan utger en tidning som riktar sig till alla föräldrar.

Kring arbetet med kvalitetsredovisningen menar rektor att politikerna ger för många områden att utvärdera. Det vore lättare att belysa, och skulle ge större chans att styra, om områdena vore färre. Idag arbetar personalen tillsammans fram ett underlag och presenterar i arbetsgrupper fram det som senare ligger till grund för områdets kvalitetsredovisning. Enligt rektor är lärarna observanta och utvärderar och följer upp sitt eget arbete hela tiden. Redovisningen beskriver dock oftast inte vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte har uppnåtts. Det finns ännu inga rutiner och strategier för att sprida kvalitetsredovisningen, men det finns tankar på att föra fram informationen på hemsidan.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att rektorsområdet Moholm har en väl fungerande ledning som har god kännedom om verksamheten. Elever, föräldrar och personal vittnar om att det är lätt och enkelt att få kontakt med skolledningen. Skolans kvalitetsredovisning bör tydligare beskriva vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte har uppnåtts.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

Töreboda kommun har information om möjligheten att välja skola, men för rektorsområdet Moholm har valet ringa betydelse, eftersom skolan ligger någon mil utanför tätorten och inga skolskjutsar går därifrån till Moholm.

En av skolans elever är placerad i en särskild undervisningsgrupp som Stöd- och resursenhetens rektor ansvarar för.

Eleverna inom rektorsområdet Moholm flyttar till Centralskolan i årskurs 6 och får då undervisning i franska, tyska, eller spanska.

Inom ramen för elevens val får eleverna välja bland skolans övriga ämnen, enligt lärarna. Varje lärare har oftast enbart sin egen klass, men eleverna uppfattar inte att "Elevens val" är något som de märker av eller vet när de har.

Vid Moholms skola finns skolbarnsomsorg i form av fritidshem som bedrivs vid den gamla byggnad som benämns Mo skola, vilken är belägen några hundra meter från skolan. Det finns personal som arbetar dels i skolan som assistent, dels som fritidspedagog på fritidshemmet. Inspektörsteamet finner inte att det finns något större samarbete mellan förskoleklass, skola och fritidshem.

I rektorsområdet Moholm finns vid tillfället för inspektionen undervisning i svenska som andraspråk, men ingen undervisning i, eller studiehandledning på modersmålet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att samverkan mellan förskoleklass, grundskola och skolbarnsomsorg ytterligare kan förbättras. Vidare finner inspektörerna att elevens val inte erbjuds på ett tillfredsställande sätt.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

Under våren arbetar skolan med att fördela de resurser skolan har fått sig tilldelade. Dels beaktas antalet klasser och de slöjdgrupper som kommer att finnas, dels beaktas elever i behov av särskilt stöd. Lärarna får föra fram och motivera vilka elever som är i behov av stöd. Rektorn avgör och presenterar sedan ett förslag till resursfördelning som presenteras på arbetsplatsträff. Även företrädare för kommunens Stöd- och resursenhet är med i dessa diskussioner.

Behoven liksom resursanvändningen kan under läsåret förändras, men klassindelningen ligger fast.

Lärarna uttalar inte några direkta principer för hur skolans resurser fördelas, men uttrycker vikten av att mer flexibelt kunna röra resurser och anser sig ibland ha egna lösningar för att bättre möta elevernas behov.

Av rektorsområdets personal har 98 procent adekvat utbildning och ingen utbildad personal har tillsvidarettjänst. Åldersmässigt är det en viss spridning mellan lärarna och flera av dessa har utbildning som 1–7 lärare. Personalen menar, att med den kompetens de har och i den nära miljö de arbetar, är de särskilt bra på att kunna möta elever i behov av särskilt stöd. Personaltätheten vid förskolan innebär att det finns 6,7 barn per årsarbetare. Vid grundskolan är antal lärare per 100 elever 7,1 och inom skolbarnsomsorgen finns det 18,4 barn per årsarbetare.

Eleverna vid Moholms skola är inte nöjda med användningen av datorer i undervisningen. De menar att det till stor del beror på vilken lärare de har och uttrycker också att eleverna i vissa fall kan mer om datorer än lärarna. Ofta är också datorerna trasiga och det är ibland problem med Internetuppkopplingen. Under 2003 hade eleverna vid Moholms skola tillgång till 8 datorer med Internetuppkoppling, vilket innebär 4,4 datorer per 100 elever.

Lärarna är väl medvetna om det finns läroböcker som är gamla, men har funnit egna strategier för att hantera detta.

I nära anslutning till Moholms skola finns ett kommunalt bibliotek som för verksamheten är en uppenbar tillgång.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att resurserna för den pedagogiska verksamheten förefaller vara tillräckliga. Likvärdigheten i elevernas möjligheter och personalens kompetens att använda datorer bör öka. Elevernas tillgång till aktuella läromedel kan också finnas anledning att förbättra.

Sammanfattande bedömning

Rektorsområde Moholm erbjuder en trygg och lugn miljö samt arbetar med att skapa förutsättningar för att eleverna skall kunna nå de nationella målen. Personalen arbetar kontinuerligt och i vardagen med värdegrunden. Rektorsområdet har en väl fungerande ledning med god kännedom om verksamheten. Den nära samverkan mellan förskola och skola ger eleverna trygghet och kontinuitet. Skolan har bra kanaler för information och har kommunens enda hemsida inom skolverksamheten.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- skolan bör arbeta för att ge eleverna en tydligare uppfattning om kunskapsmålen och öka möjligheten för eleverna till inflytande över sitt eget lärande,
- undervisningsformerna samt kunskapsbedömningarna kan ytterligare varieras för att öka elevaktiviteten och skapa meningsfulla sammanhang i lärandet,
- insatser bör göras för att säkerställa bedömningen av elevernas kunskaper, så att en större likvärdighet nås,
- arbetet med att, efter samråd med elev och föräldrar, utforma åtgärdsprogram bör i högre grad fokusera på elevens styrkor och vara konkreta redskap i vardagen,
- samverkan mellan förskoleklass, skola och fritidshem bör öka,
- användningen av "portfolio" kan öka och användas av fler lärare som ett redskap för att möjliggöra att såväl följa som bättre kommunicera och konkretisera elevernas utveckling och lärande,
- skolans kvalitetsredovisning bör tydligare beskriva vilka åtgärder som skolan avser vidta när målen inte har uppnåtts och
- användandet av datorerna i undervisningen bör vara likvärdigt.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Skolan erbjuder inte elevens val i enlighet med 2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen.

Datum	Ort
2004-05-27	Göteborg

Agneta Kristensson
Susanna Åhgren